Թիւ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 117 — ՅՈՒՆԻՍ 19/1 ՅՈՒԼԻՍ 1898 — 12 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1316 — ՈՒՐԲԱԹ

در علیده غلطه ده (ماسیس) غزتهسی اداره خانهسنه

Նամակ կամ որեւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ

Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան.	140 Ղրշ
» » »	վեցամսեայ.	70 »
» » »	եռամսեայ.	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան.	40 Ֆրանկ
» » »	վեցամսեայ.	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխարէն 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բաժանորդագրութիւնը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԿԻՊՐՈՍԻ ՈՐԲԱՆՈՑԸ

Ինչ որ ամէնէն առաջ աչքի կը զարնէ եւ ուշերնիս կը գրաւէ, — Կիպրոսի Ազգ. Որբանոցի անդրանիկ տեղեկագրին մէջ զոր ստացանք այս օրերս, — իր պարունակած ծանօթութիւններէն, ուսումնական ծրագրէն, նուիրատուութեան ու ծախքի հաշիւներէն աւելի՝ այն երկու լուսանկարներն են որոնք այդ տեսարակին յառաջաբանը ու վերջաբանը կը կազմեն: Այդ պատկերներուն առաջինը կը ներկայացնէ հաստատութեան սաներուն խումբը. երեսունչորս տղաքներ, պզտիկներէն սկսելով որոնք աւելի կծկուած են քան նստած իրենց ալեոռակներուն վրայ, մինչեւ հասուկ պատանիները՝ կայտառ կեցուածքով: Ուշիմ, սիրուն դէմքեր ամէնքն ալ, մէկ քանին զպուած ժըպիտ մը և ուրիշներ աջօղուած տըրտմութիւն մը կրելով երեսնց դէմքին վրայ: Այս վերջինները, ընտանեզուրկներու, աղքատներու ճակատագիրը եղող խորհրդաւորութիւնով մը որ կեանքի ամէն պարագաներուն մէջ կը բաժնէ զանոնք երջանիկներու դասակարգէն, անջատուած են առաջինններէն՝ երկրորդ պատկերին մէջ ուր առանձին խումբ կը կազմեն, «անթոչակ սանունք» վերտառութիւնով մը: Հարկ կա՞ր այսպէս ցուցադրելու և շեշտելու անոնց ազգատութիւնը: Բարերարողները առանց ասոր ալ կը սատարեն:

•—Անցողաբար, կը յիշեմ որ Օրթագեղի Լուսաւորչեան վարժարանը աշակերտած տաներնիս, պարզեւաբաշխութեան հանդէսի մը՝ իբրեւ մըրցանակ տուին մեզի մատենադրութեան երկու հատորներ որոնք Վենետիկի վանքէն նուէր ղրկուած էին. երբ դուրս ելանք, անհամբերութեամբ սկսանք թղթատել դիրքերը. և ամէնուս ալ աչքին զարկաւ Յէ բառը որ կապար գրիչով գրուած էր կողքին վրայ, — կերեւայ թէ Մխիթարեանց գրատան կողմէ, զոր դըպրոցին տեսչութիւնը մոռցած էր աւրելը: Մրցանակին բոլոր հմայքը ցրեց այդ յիշատակութիւնը զոր մեր պատանեկան դիւրաբորբոք դատողութեամբ անարգանք մը կը նկատէինք մեզի դէմ: Ու կը մտածեմ որ գուցէ Կիպրոսի ազգաւոր սաներն ալ այդ տեսակ ապաւորութիւն մը կրեցին «անթոչակ» արձանագրութիւնը կարդալով իրենց լուսանկարին վրայ, թողչակաւորներէն անջատուած.—:

* * *

Տեղեկագիրը ամիսով տեղեկութիւններ կը հաղորդէ որբանոցի առաջին տարեշրջանին վրայ, 1897 մարտ 18է 1898 մարտ 1, որու միջոցին թէ հիմնադիր-տնօրէնին և թէ խնամակալութեան կողմէ հաւաքուած նպաստի գումարը կը հասնի 356 անգլ. ոսկիի: Անհատական նախաձեռնութեան գեղեցիկ օրինակ մը: Կրթարանը ունի, բայց ի կիպրոսարնակ երիտասարդներէ, 27 դիշերօթիկ, 12ը թոչակաւոր ու 15ը անթոչակ. ասոնցմէ 11ը որբեր են ու 4ը վկայեալ չքաւոր ծնողքի զաւակ: Լեզուներէ և ուսմունքէ զատ, արհեստական ճիւղ մըն ալ կայ, կօշկակարութիւն, դերձակութիւն և ատաղձագործութիւն որոնց մէջ բաւական յայտնակ են եղեր աշակերտները: Բարձրագոյն կարգը կը յաճախէ նաև կղզին շերամաբուծական վարժարանը որ ճարտարագէտ-երկրագործի մը տնօրէնութեան ներքև կը գտնուի: Տեղեկագիրը կ'աւելցնէ թէ՝ իր կանոնագրին տրամադրութեան համաձայն՝ որբերու թիւը մինչև 20ի պիտի հասցնէ հետզհետէ: Ս. Պատրիարքին հաւանութեամբ, Որբանոցին խնամակալութենէն զատ՝ տեղացի երեք պատուաւոր ազգայիններէ տնօրէն խորհուրդ մը կազմուած է մեծէն հսկելու համար Որբանոցին վրայ:

Ահա կարեւորագոյն կէտերը տեղեկագրին որ ձեռքերնիս կը հասնի այն միջոցին երբ օտար հաստատութիւններու մէջ ընդունուած հայ որբերուն վիճակը անդամ մը ևս գրաւած է ուշադրութեան առարկայ կը դառնայ, մասնաւորապէս Ֆերքլիւեան դայթակղութեան պատճառաւ: Կիպրոսի կրթական-որբանոցը մեկն է այն զուտ ազգային յարկերէն որ եթէ մինչև իսկ թերութիւններ պարունակէ ուսումնական, արհեստական կամ վարչական ճիւղին մէջ, — ինչ որ չենք գիտեր հեռուէն, — գոնէ կը բանեն ապահով ըլլալ որ տղաքները որ և է բարոյական վտանգի մատնուած չեն այնտեղ ոչ ալ իրենց մատաղաշ հասակէն հաւատքի ու բարեպաշտական զգացումներէ պաղելու մղուած: Բարերարները տրամադիր հարուստներ որոնք իրենց այս մարդասիրական բաղձանքին իրագործման լաւագոյն միջոցը կը փնտռեն, կրնան մեկմեկ որդեգիր պահել այդ հաստատութեան մէջ ուր, պէտք է խոստովանիլը տակաւին տասնմեկ որբ միայն զբաղուելը շատ քիչ է՝ տրուած աշխատութեան ու տեսնուած համակրութեան բաղդատմամբ: Տ. Ա.

ԱՐԴԻՔ

ՀԱՄԱՌՕՏ ՄԵՆՎԱՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Այս էր հակիրճ նկարագիրն այն հանդէսին, որ տեղի ունեցաւ Բուսիլի Հիսարի ներեցնող ու խիստ բարձանց վրայ՝ Բոպէրդ Բոլենի մէջ:

Բոլենին հիմնադրութեան խորհրդատու եւ նախկին բրոֆէսոր ներուն անձնաւորութեան մը առաջնորդութեամբ՝ կը մըտնէիք անգլիական պարզ ու կազմիկ ոճով կառուցուած տան մը, ուր համազգային երկսեռ բազմութիւն մը՝ հազարի մօտ՝ ներդաշնակ կանոնաւորութեամբ մը նիստ առած կը սպասէր հանդէսին սկսելուն: Խորանաձեւ բեմին գոգացեալ կեդրոնը թիկնաթոռի մը վրայ բազմած կ'երեւէր, սուր լրջութեամբ ակադեմի դիմի մը, նոյն ինքն մայրամարմին ամերիկեան դեսպանը Մր. Անեն. վերն հրուստիմ շուրջ պաշտպանները վրայ զուարթ ու յարգական տարազով ամիթիթ կեցած էին Բոլենին կրսեր աշակերտները, իսկ վարն աջակողմը երիցագոյն մրցանակաւորներն՝ առհասարակ հայ, յոյն, պուլկար երիտասարդներ՝ 16—22 տարեկան:

Հանդիսականներուն պաշտօնական ուխտաջնիր մաս մը յատուկ շրջափակով մը զետեղեցուցուած էր սահին առաջակողմը, որուն մէջ օտարազգի ականաւոր անձնաւորութեանց հետ կ'երեւէին նաեւ ի դիմաց մեր Ս. Պատրիարք Հօր Տ. Ներսէս վարդապետ Արսլանեան եւ Տ. Գնել վարդապետ Դալամիարեան, նաեւ Ռուսմնական Խորհրդոյ ատենապետ Տոքթ. Թորգոմեան էֆենտի, եւ բոլոր ազգաբնակութեան ազգապետ Պօղոսեան էֆենտի:

Ժամը ութին նուագահարութեամբ մը կը սկսի հանդէսը՝ բովանդակ էկլէսիաստիներուն մէջ ծանր ու անընդհատ բրբռացում մը տալու ախորժ տպաւորութեամբ:

Աստիճանաւորեալներուն առաջինը՝ կը բանախօսի անգլիարէն լեզուով Բարոյական անէյտանց վրայ շինիչ հատ մը, որուն կը յաջորդեն ծափ եւ դաշնակ. ապա միւս մը պոպոկոն Ամերիքէ մը եւ անոր զրկանութեան վրայ՝ բնիկի խանդով շեշտեալ ներբող մը. ուրիշ մը կը խօսի Պապերբոյժ և Բրամանիզոմ վրայ. երկու հայ՝ ամենեն յաջողագոյնը օտարախօսներուն՝ կը բանախօսեն մին անգլիարէն պրոֆէսորի ուղղութեամբ վրայ, իսկ միւսը՝ շաս ֆայդրախօսիկ ու մեծ գազիարէնով մը՝ կը բանախօսի ժամանակակից մեծ դեմքի մը վրայ, նոյն ինքն Լիսոն ԺԴ. Պապին վրայ. նիւթը եւ իր ընտիր արտասանութիւնը՝ մանաւանդ հասկնալի լեզուով մը ըլլալուն հանդամանքը կը գրաւէ յատուկ ուշադրութիւնս. Պ. Լեոն Տոմինեանի այդ գեղեցիկ բանախօսութիւնը իսկոյն հայերէն արտասանուեր է: Վերջին բանախօսութիւնը կ'արտասաներ Բրուս Ի. Վոսբիչարօն պուլկար երիտասարդը. եւ ասոնց ամենուն՝ միահամուռ ծափերու գումարով մը վարձահատոյց կ'ըլլայ ներկայ բազմութիւնը:

Յետոյ մրցանակաց բաշխումը տեղի կ'ունենայ հայրական զգօն խօսքերով ի ձեռն Մր. Վօշպրնի, որ սահին գործօն նախագահն ու հանդիսադիրն էր: Այս ամենը մօտաւ մը մեջ կ'աւարտին համառօտ ելեալ խիստ ու յարդ պերճութեամբ մը, որ յատուկ է անգլիական ոգիին եւ որուն ամենեն աւելի աչքի զարնող նմոյշներն՝ Աբեւելքի մէջ ամեն տարի այս միջոցին կը վայելի Պոլսի դաստիարակեալ համազգայնութիւնը այդ բարձր ուսումնարանին մէջ:

Հուսկ ապա ամերիկեան դեսպանը՝ յոտին եւ ձեռակուտական նշանակելի աւագդիմութեամբ բանախօսեց իբր կես ժամ՝ բազմադիմ ակնարկներով ամերիկեան կրթական գործունեութեան, անոր նշանակելի գաղթականութեանց, ուսման, բարոյականի լծորդ հիմնաւոր ուսման կարեւորութեան ու դպրոցական սեմեն ալ դուրս մանաւանդ դպրոցի տարական սկզբանց յարատեւութեան պէտքին վրայ՝ այնպիսի միօրինակ, տրամաբանական ու գունագեղ ոճով մը, որ կը մատնեն խոշոր ուսումն ու փիլիսոփայ դիւանագիտը (*): Երբ ատենախօսը՝ իր վերջաբանին մօտ դառնալով մրցանակաւորաց ազգու տեսարով կը խրախուսեր անոնք պատուաւոր աշխատութեան ու բարոյական սկզբունքներու անխոնջ աշխատաւորներ՝ անդրդուելի հաւատարմութեամբ ցմահ սպասարկել այդ տիպիչ սկզբանց՝ երիտասարդ աւարտականներուն ուշեալ դիմին ու խոնջ ճակատները կ'առնեին խանդաղատելի օծութիւն մը, որ կը խոստանար շաս բան, շաս լուրջ բան: Բոլենին գիտուն-բարոյական նկարագրին կարի պատշաճ այս յորդորական վերջնախօսութիւնը մեր կեանքով մը պակած եղաւ հանդիսը:

Հաւառօս ազօթք մը՝ հանդիսականներու լռելեայն կցորդութեամբ մոտ 9½ին վերջ տուաւ իր գրեթէ ամեն կողմերովն անարգարելի այդ հանդիսին:

Բոլենիսոր Յակոբոս Ճենիզեան՝ յատուկ պատուախրութեամբ հիւրընկալեց Ազգ. Պատրիարքարանի կողմեն ներկայ Ս Եկեղեցականներն եւ կրթասեր մեկ քանի անձնաւորութիւններ:

Պոլիս. պատուղներուն:

Ց. Դ. ՄՐՄՐԵԱՆ

ԻԶՄԻՐԻ ԳՈՐԾԵՐ

(ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՍԻՍ»Ի)

Ցուպի անակնկալներ կը սոսիպեն Պ. Սարբեանը որ հրաժարի տեսչութիւնէն: Իզմիր առանց առաջնորդի, դպրոցը առանց տեսուչի կը մնան նորէն:

Նախորդ առաջնորդի խնդրին վրայ ինչ ալ որոշում տայ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը, որչափ ալ որ ուզէ առաջնորդի մը պատիւը տեղը բերելու ջանքեր ընել, սըրտի ցաւով ստիպուած ենք մտածելու թէ եղածը եղած է և փոխանակ անարժէք քաշքշուքներու, լաւագոյն է օր առաջ նոր առաջնորդ մը ընտրել: Որչափ որ ճանչցած ենք մեր նախորդ առաջնորդը, կրնանք ըսել թէ բարի եկեղեցական մըն էր ու շատ անուշ խօսող, բայց օգնական պաշտօնավարութիւն մը չունենար: Թեմերկան զորս չէ այցելած, նոյն իսկ դպրոցը իր 7-8 տարուան պաշտօնավարութեան մէջոցին հազիւ մէկ քանի անգամ ոտք կոխած է: Հոգեւոր հովուի մը, և Առաջնորդի մը համար երկու եղբ կայ. կամ օգտակար ըլլալ կամ անօգուտ: Մէջտեղ ճամբայ չի կայ: Միջակները Իզմիրի մէջ և ամէն տեղ նոյն բաղդը կ'ունենան:

Բայց այսպէս չենք կրնար խօսիլ Պ. Սարբեանի համար: Պղտակն թերթի մը մէջ գրգռին հետ չենք կրնար ընդունիլ թէ Պ. Սարբեանի միակ արժանիքը տերիտարդ ուսուցիչները ազիկանց դպրոցին վտարելը եղաւ... դէպի տղայոց դպրոց: Զենք այ կարծեր որ Պ. Սարբեան ինքն ալ համամիտ ըլլայ այդպիսի վիճած գաղափարներու: Եւ որովհետեւ տարիուկէսի փոքր շրջան մը հազիւ բաւարած կը մնէին, կարելի չէր մեծ արդիւնք մը սպասել իր պաշտօնավարութենէն. ու ցաւելով կը բաժնուինք իրմէ:

Աշխոյ հարց մը նորէն: Ով պիտի ըլլայ տեսուչ: Ի՞նչ պիտի ըլլայ Ազգ. դպրոցներու այս փոխխական և անկայուն վիճակը:

Այս չարաբաշխութիւն, Ամերիկեան վարժարանը փակական պիտի տայ տասը շրջանաւարտներու: Իրենց աղջկանց դպրոցն ալ հինգ աւարտական ունի այս տարի: Մեր դպրոցներէն տակաւին սպասելու ենք: Իսկայն ուրիշ առթիւ ըսինք, դպրոցական ծրագրի, տեսչի, Ուսումն. Խորհուրդի այս յարափոփոխ վիճակը կը խրտչեցնէ հայ ծնողքները որոնք կը նախընտրեն օտար վարժարան ղրկել իրենց զաւակները, հոգ չէ թէ օտարազգի, յոյն և հրեայ ըլլան ընկերները ու ընկերուհիները, բաւ է որ կանոնաւոր շրջան մը պիտի աւարտեն:

Այս պարագաները գրգիռ չ'պիտի ըլլան արդեօք որ այլ կեսլուրջ մտածումով դպրոցին շուրջ ամփոփուինք և հինէն մը-նացած կուսակցութեանց անիմաստ բեկորներ վերջ մը գտնեն: Դպրոցը բարձր ըլլալու է անձնական նկատումներէ ու կիրքերէ և դպրոցներուն համար պէտք է տեսուչ մը որ ճանչցած ըլլայ տեղական պէտքերը, որ ծանօթ ըլլայ արդի դաստիարակութեան պայմաններուն, որ գիտնայ իր հայը պատուելի մանուկները ժամանակի մրցումներուն:

Իզմիր Ռ. ՈՐԲԵՐԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Մեհեանեան.—Սամուէլ Ռուսսոյի «Լա Գրլոս-տիւ Ռեն»ը.—Բուէյչիեի «Պոհեմը»:

Զարմանալի է որ երաժշտական ներկայացումներու եղանակէն (հոկտեմբերէն —յունիս 1) վերջը քանի կը մօտենայ այնչափ աւելի գործօն դեր ցոյց կու տան թատրոնները. տ՝ օրէնները: Օվինակի համար Բարիզի Օփէրան, անցեալ դեկտեմբերին Վակնէրի Մէրիս-Շոնիէօռը ներկայացնելէն, երեք չորս ամիս հին խաղերու կրկնութիւնը ընել տալէն ետքը, մէկ ամսուան մէջ բեմ կը հանէ նոր Տ-ոամ Լէ-ֆէ մը. Լա Գլօն պէ-Ռէն և Մէյյէռպէռ Բ-օֆէիը, որ թէև իր ներկայացմանց ցանկին մէջ տեղ ունէր, սակայն 4 տարի առաջուան Ռիչէռ փողոցի հրդեհին անոր վիճակներն ու հագուստները այրած էին: Բարերարդարար Վակնէրեան խաղերու՝ Լոհենկրէնի, Թանհեյզերի, Վալքիւրի շահերը ա՛ինքան փառաւոր եղան որ կարելի եղաւ Բ-ոօֆէիին համար հարկ եղածները չնչել տալ, նորէն սուրի ճոխութեամբ, և այսպէս Բարիզ վայելեց Մէյյէռպէռի այդ օբէռան՝ որ իր գլուխգործոցը կրնայ համարուիլ և շատ մը տարակուսով գերազանց է Հիւգենոյէն և Աֆրիքէնէն:

Ժամանակը անցած է հիմա որ 1855—60ին գրողներուն, Սքրիպոյի, Ազէվէդոյի պէս հիացում յայտնենք Մէյյէռպէռի բոլոր գրուածներուն համար. ճիշդը ըսելով՝ Սքրիպի անբնական դիմեթերու և տեսարաններու շարքին վրայ հասարակ մեկնուցումներ և ուռուցիկ ու խուլ ղնուագագրութիւն մը հեղինակած է այդ երաժիշտը:

Եթէ Մէյյէռպէռ իր ժամանակին լուսագոյն երաժիշտը համարուած էր, պատճառը այն է որ ձեռներէց ու լուսամիտ մէկը չի կար, ժողովրդին ճանչցնելու Գրանթօֆի Կլէքի պէս գերման հանճարի մը վեմ ստեղծագործութիւնները, Ալէքսը, Օ-ֆէն Իֆիլիէնէն և կամ Մոցարտի դաշնակները. և արդէն ժողովուրդը առանց հասկնալու շատ զարգացած չէր այն ատեն. հիմա, թէև քիչ շատ երաժշտութենէ կը հասկնայ ժողովուրդը, բայց շատ քիչ բեմ կը հանեն Մէյյէռպէռի խաղերը:

Անգլիա գրեթէ երբեք չի ներկայացներ անոր օբէռաները. Գերմանիա ընդհանրապէս չի յարգեր իր այդ զաւակը որուն գրուածքը արդէն բաղդատական ճշգրիտ մը կրնայ ըլլալ: Շատ վեմ յայտնիներ (որոնք չեն պակսիր Մէյյէռպէռի գործերուն մէջ) և շատ ստորին հատուածներ, տխուր եղանակ և պարի զբաւարթ կտոր մը իրարու քով անսպասելի եկած են. բան մը որ ճաշակի չգոյութիւն կը ցուցնէ: Սքրիպ և Մէյյէռպէռ իրար ազէկ գտած են:

* * *

Օրկեսթրի ճշմարիտ նորութիւնն էր Գլօշ պէ-Ռէնը, Սամուէլ Ռուսսոյի պոեմ Լէ-ֆէը: Սամուէլ Ռուսսօ շատ համակրելի դէմք մըն է և գործոն դեր ունի Օրկեսթրի թատրոնին և Գոնսերվատուարի պաշտօնութեան մէջ, ուր խմբերգներու առաջնորդող-վարժիչն է: Մեծ նուագահանդէսներու մէջ իր երգեցչական գրուածները արդէն ուշադրութիւն գրաւած են իրենց պարզ, անուշ և նոր երաժշտութեան համակերպ ոճին համար:

Լա Գլօշ պէ-Ռէնը թէև իր առաջին խաղերէն մէկը չէր կարելար Բ-ոօ-Ռէ-ֆոն մըն է, շատոնց գրուած է Մէ-ոէ-ֆէին պէս (նոյն հեղինակին մէկ ուրիշ առեմը որ 1891ին Բարիզ քաղքին Ա. մրցանակը շահած է) և հեղինակը, ալ ճանձրացած անոր ներկայացուիլը չտեսնելէ. սկսած է գրգռիլ կ'օնական երաժշտութեամբ և կազմած է Սէնթ Գ-ոթիկտի երգիչ խումբը ուր երգեհոնահար է ինքն ալ:

Լա Գլօշ պէ-Ռէնի գրուածքը, խանդաղատանքի, քաղցրութեան ու բանաստեղծութեան խմբ մըն է որուն վրայ Ռուսսօ գրած է փայլուն, թէև քիչ մը խիստ ու ճարտարապետական, նուագագրութիւն մը և նուագայարդարում մը:

Սկզբան Ֆռանքի աշակերտ մը, գերի չէ եղած անոր գրութեան ու ոճին, և ուրիշներու պէս երբեմն ալ պարզ ոճով գրուելէ չէ վախցած. պարզ ոճ ըսելով դիւրընթացելի մեղանուագ մը և սաղ վրայ՝ երկու խազ տարբերութեամբ գրուած նուագայարդարում մը ըսել չենք ուզեր,

—)(4)(—

ՕՏԱՐ ԷԶԵՐ

ԲՈԼ ՊՈՒՌԺԷ

ՍԱՑՏԱ.

Այսպէս ընկրկումը, եղածին պէս ինքզինք ցոյց տալու անկարելիութիւնը, ցաւալի կարկամումը սիրելի էակներու առջեւ ամէն գորովալի ու երկչոտ արարածներու սովորական բաժինն է. Անոր՝ բաժին ու նաև անոր՝ ոք գորով:

—«Ու չէք աւելցներ թէ սերը, որ սիրտերու անհրաժեշտ եղած այդ յըստակ տեսիլին պէտք էր օգներ, բոլորովին կը խռովէ դանոնք», ըսաւ Էլի բիչ մը լռելէ ետքը, իբր թէ իմ բացագանչութիւնս իր սիրելագոյն մէկ անցեալին արձագանգը բերեր իրեն: «Էհ, լաւ ուրեմն, ճիշդ այդ թիւրիմացութիւններէն մէկն էր որ կը բաժնէր Ռոսիէն իր կնոջմէն... և ինչպէս յաճախ կը պատահի, յանցանքը երկուքնուն ալ էր: Ռոսիէ իր ամուսնութեան սկիզբը խելայեղ, հիւանդագին ու չարաչար կերպով նախանձոտ էր: Կինը՝ բնութեամբ չատ խրոխտ՝ ասոր համար զայրացած էր ամուսնին դէմ. այս մասին կը նմանէր բոլոր մանկամարդ կիներուն որոնք չեն կընար երեւակայել թէ նախանձը ինչ սոսկալի թոյն մըն է երիկամարդուն համար, սրտին մէջ կաթիլ կաթիլ իյնող թոյն մը որ զայն կը կրծէ, կը խամրէ մինչեւ իր ամէնէն ներքին թելերը: Ինքզինքիս չար մեղքէն բոլորովին զերծ արարած մը, երկանը զլուխ բռնած էր ու դիտամտիր՝ յոխորտանքի համար՝ պչրող եղած էր,—ո՜հ, թէև շատ անչնչան կերպով...: Այն ատեն գաւառը կը բնակէին: Կրնաք գուշակել առիթները, գաւառապետին ապարանքը պարահանդէս մը. ուր ասոր կամ անոր հետ երկու երեք անգամ աւելի կը պարէր, դաշտերու մէջ զբոսայ մը՝ ուր ծաղիկներ կընդունէր երկանը անհաճոյ անձէ մը, թէև հինգ վայրկեան ետքը մէկ կողմ նետելու համար: Կերեւակայէք նաև երկիրը կասկածանքի յիմարութեան մատնուած և կռիւով ու գուցէ տարրի արբրներով սիրաը թեթեւցնելու սրբադիր, մինչեւ որ մոլեգնութեան մը ազդեցութեան տակ անդարմանելի խենդութիւն մը գործէր: Երկրաչափին ըրածը այն եղաւ որ առանց կնոջը նախապէս իմաց տալու, Սուրիոյ այս քաղքին մէջ պաշտօն մը ընդունեց: Ութը օրուան մէջ իր երկրէն, ընտանիքէն ու բարեկամներէն վերցուց խըլեց իր կինը, զայն կորզելու համար միւնոյն ժամանակ երեւակայական հակառակորդի մը ձեռքէն...: Կինը հընազանդեցաւ, ալ կը գուշակեք թէ ինչ սրտմտութեամբ և ինչ խօսքերէ եռաքը: Զանց կ'ընեմ ուրիշ շատ մը մանրամասնութիւն որ եռաքէն իմացայ: Իսկ այն տեսարանին, զոր պիտի պատմեմ, ա՛ռամբ ներկայ գտնուած եմ: Կ'ուզեմ որ յստակօրէն տեսնէք այս երկու հոգատանջները, այս երկու վիրաւոր սիրերը, արեւելքի օտարութեան մէջ զեմ դիմաց մնացած կին մը, հակառակ իր սիրոյն, քէն ու սիրով խոցոտուած ու երբեք չի ներելու որոշուած, — և մարդ մը այնպէս համոզուած թէ այդ կինը զինքը չսիրեր և ուրիշ մը կը սիրէ: Հոս, Ֆրանսայէն հարիւրաւոր մղոն հեռու, դեպքեր չի կային որոնք իր նախանձը զրգռեին, մանաւանդ կնոջը վարած կեանքին պատճառաւ: Սակայն նորէն կատղելու չափ կը նախանձէր. կը նախանձէր առնոր մեղմամտութեանը համար, անոր լռութեանը համար զոր կը մեկնէր իբրեւ սրտի սոսկալի ցաւ մը,—ցաւ մը ինչ բանի, ինքն ալ չէր գիտեր ու այսպէս կանանաւորարար, ինքզինք կը կործանէր, կը սպանէր: Զեղ ամէնքդ կը մեղադրեն թէ այս տեսակ անձնասպանութիւններ չափազանց կը գործածէք ձեր վէպերուն մէջ: Արդ, կեանքի մէջ աւելի շատ են, թէև նըուազ դիտակից ու նուազ կատաղ: Ահա՛ այս տեսակ անձնասպանութիւն մըն էր զոր կը կատարէր բազմարուհատեան վարժարանի այս նախկին աշակերտը, իր պաշտած ու անեկ պաշտուած աղջիկին քով՝ խաղի ու ալքոլի մոլի մը դառնալով ու մինչեւ ոտեն ամէնէն սանձարձակ ու փանդուռ ձիավարժութիւնները ընելով:»

Դ.

—«Դրա՛ւ, որ բարերախտութիւն մը կ'ըլլար եթէ ոտքը կամ թեւը կտրէր այդ ձիավարժութիւններու ատեն» ընդմիջեցի. «այս անլուծելի խնդիրները վարատելու լաւագոյն միջոցն է ծանր հիւանդութիւն մը կամ իրական վտանգ մը: Սիրուած անձի մը ֆիզիքական տառապանքը ամէն բան կը ջնջէ...»:

—«Այս անգամ ճիշդ գուշակեցիք», ըսաւ Լուան անանկ մարդու մը նայուածքով որ կը կասկածի թէ արդեօք ըսելիքը գիտե՞մ արդէն: Բայց ամենեւին չէի գիտեր: Տրամաբանութեան պարզ դիպուածով մը իր պատմիլիք դէպքին ընդհանուր ուղղութեան թափանցիր էի, առանց նախատեսելու սակայն պատմութեան բացառիկ եղանակութիւնը: Տեսաւ որ չդիտէի վախճանը որով կը յուսար զիս քիչ մը զարմացնել. քանի եթէ դիւանագէտները կը սիրեն ծաղրել զրագէտները, ալ աւելի կը սիրեն զանոնք չիմացնել նոր ստուգաբաններով:

Եւ շարունակեց.

—Այս վտանգաւոր ձիավարժութիւններու ճաշակը, Ռոսիէի համար, ամենաբնական ձեւ մը առաւ այս երկրին մէջ ուր աբանչելի ձիեր չեն պակսիր: Հոս եկած ժամանակ դէշ հեծնող մըն էր, յետոյ նուազ դէշ, յետոյ լաւ, հուսկ ապա գերազանց հեծնող մը եղաւ և սկսաւ փնտռել միայն խռչան ձիերը ու անընդհատ ձի կը փոխանակէր, հրաշալի բան մը, կարգէ դուրս վազող ու ցատքող ձի մը ձեռք անցընելու համար: Այսպէս, պէտէվիներու մեծաւորէ մը ճերմակ մատակ մը գնած էր զոր Սայտա կը կոչէր՝ հին Սիտոնի անունով՝ որուն հրուանդանը աւտարիկ, հոն ձախ կողմերիս, աւազներուն ետեւ կ'երեւայ...: Զորս տարեկան անասուն մըն էր, հրաշալի մարթով, ճերմակ, միայն լանջին վրայ, լուսաչող մազերուն մէջ, սև արատով մը: Քիչ մը կարճ, բայց խիստ ճկուն, եռանդուն, վերջապէս կրակ ու բոց ձի մը, թէև սովորական ատեն գառնուկի պէս հեզ էր ու բանաւոր մարդու պէս խելացի, սակայն երբ զինքը գրգռէին՝ գրեթէ անդուսպ մոլեգնութիւններ կ'ունենար: Արդէն երկու դժբախտութեան պատճառ եղած էր: Վրան հեծնողներէն երկուքը, Հորանցի արքաները, մեռած էին հետզհետէ, քանի մը օրուան մէջոցին և չորրորդ ձի մը համարելով Ռոսիէ ոչինչ գինով մը կրցած էր ծախու առնել: Շատ յանդուգն հեծնողներ տեսած եմ թէ՝ հոս և թէ՝ Եգիպտոս, բնիկներուն կամ Ֆրանսացիներուն և Անգլիացիներուն մէջ. բայց երբեք չեմ տեսած բան մը որ այսքանը Նորմանտացիին Սայտայի վրայ կատարած վտանգաւոր փորձերուն տպաւորութիւնը ընէ:

(Շարունակելի)

հապա Գաուվնին պէս ոմոն ու զգացուած մելանուագներ ու ներդաշնակ նուագագրութիւն մը։

Բնական է որ ամէն հեղինակի պէս Սամուէլ Ռուսս ալ ջանք ըրած է աւելի ազէկ տեսարաններուն պակել ամէնէն ազդու և ջղուտ երաժշտական հատուածները։

Իբր Լէյտ Մոթիֆ Ռուսս միայն եօթը հատ ընտրած է որոնք ամէնքն ալ նախերգին մէջ կ'երեւան և որոնց մէջէն երկուքը Ռէնի Զանգակին մոթիֆը և քրիստոնէութեան մոթիֆը, երկուքն ալ մեծ դեր ունին։ Ռուսսի նուագայարդարումը (orchestration) վարպետի մը կարողութիւնը կը ցուցնէ։

* * *

Օրէցա Գոմիքն ալ Ֆէոֆոլի պէս ամենայորջ խալ մը բեմ հանելէ ետքը, հարկ էր որ անոր քով բերէր հանգարեցուցիչ մը թեթև երաժշտութեան նմոյշ մը և ատիկա ալ եղաւ իտալացի Բուչչինիին Պոհէմը որու մասին արդէն գրեցինք իտալական նոր երաժշտութեան վրայ գաղափար յայտնած ատենին։

Շատ դժուար էր ամուրիութեան վայելուն կեանքին այդ հանդիստ կողմերը ցուցընող և Հանրի Միւրժէրի կողմէ գրուած կապակցութիւն չունեցող տեսարանները մէկտեղ հաւաքել, խաղի մը ձեւը տալ 4 արարուածով, և երաժշտութեան վերածել։

Բուչչինիի Բարիզ գտած ընդունելութիւնը կը հաստատէ թէ շատ լաւ յաջողած է այդ խաղին մէջ (որ ինչպէս յայտնած ենք, լաւագոյնն է ուրիշ երաժիշտներու գրածէն)։ Հարժում, կեանք ունեցող տեսարանները, (որոնք բարեղաղաբար անպակաս են), այնչափ որոշ և հիանալի բացատրուած են որքան բաղդատաբար պակաս յաջողած են զգայուն տեսարանները։ Ասոնց մէջ սակայն բացառութիւն պէտք է սեպել վերջին Միմի Միւզիթի մահուան տեսարանը որուն մէջ երաժշտութիւնը նուրբ չեշտ մը կ'առնէ։ և կամայ կամաց ձայները կը ցածնան սպառելու համար Միմիի շունչին հետ, և յետոյ, յանկարծ կը պոռթկան Ռոտոլֆի յուսահատ ճիչերուն հետ։

Կը վերջացնենք հոս նորէն կրկնելով թէ այս գործը, թէ՛ իբր թատերախաղ և թէ՛ իբր երաժշտութիւն իր բնականի մատ արտայայտութեան համար Մարքանեի Գաւվնէ-Լիսէն չատ աւելի բարձր և վայելուն ընդունելութիւն մը գտաւ Բարիզի մէջ։

Ա. Հ.

ԲԱՂԱԲԱՆՔ

ՍՊԱՆՕ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԵՐԲ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆԸ
(Թանի ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆԷՆ)

Սպանօ-ամերիկեան պատերազմին գործողութիւնները թէև դանդաղ ընթացքի մը կը հետեւին, սակայն ոչ նուազ ապահովութեամբ յառաջ կը քալեն դէպ ի հովութեամբ յառաջ կը քալեն դէպ ի ճակատագրական լուծում մը։ Այնմբոնը ծովակալը Սանթիակոյի առջեւ չաքանեռով մնաց և ո՛րքան արդեօք բարկութեամբ։ Ստիպուած էր պահպանութիւն ընել հրեղէն երկնքի մը տակ, հալած կապարէ ծուռ մը մէջ։ Ստիպուած էր զբաղել իր նաւաղներուն անհամբերութիւնը և բաւականաւոր խստիւ գոցելով բերանը այն չիշին՝ որուն խորը փակուած էր Սէրվերա ծովակալը։ Բայց Շէֆիթը զօրավար վերջապէս Բուսպայի ջուրերը հասաւ իր արշաւող բանակին հետ։ Այս մէջտեղն ամերիկեան յառաջապահ գունդը Լոթը զօրավարին հրամանատարութեամբ Սանթիակոյի վրայ կը քալէ։ Բանակին ըստուար մասը իր յառաջանայ Շէֆիթը զօրավարին հետ։ Նաւարաժնին թնդանօթները՝ Սանթիակոյի երկու եղերքներէն բաւական հեռու կեցած՝ ծովեզերքները բռնելով պատրաստ են ռումբի և գնդակի կարկուտ մը տեղալ այդ բերդաքաղաքին պատուարներուն և ամրոցներուն վրայ։ Ապատամբները իրենց ռահկիրայ և խուզարկու պիտի ծառայեն, միւնոյն ատեն պատրաստ մնալով վճռական յարձակման մասնակցելու։ Եթէ ներելի է հարցնել թէ ինչո՞ւ համար Վաշինկթընի ռազմագէտները կեդրոնէն ա՛յսքան հեռի կէտ մը բռնեցին արշաւանքին իբրև նպատակակէտ, փոխանակ իսկոյն յարձակելու Հաւանայի վրայ, որ Բուսպայի սպանական տիրապետութեան սիրտը և կենսական մասն է, բայց կասկածելի չէ որ, Սանթիակոյի պաշտպանները ինչ քաջութիւն ալ ցոյց տան, և Սէրվերա ծովակալ ո՛ր ատենն ալ օգնէ անոնց ծովու կամ ցամաքի վրայ, այդ քաղաքին բաղդը արդէն իսկ այժմէն կնքուած է։ Ժամանակի և զոհողութեանց խնդիր մը նէ միայն։ Կրնայ ըլլալ որ կիսան պատերազմն անգութ ատաստանութեան վճռորոշիչ ատանորդն աւելի կեանքերու բարձր տուրք մը պահանջէ։ Կրնայ ըլլալ որ արշաւող բանակը կրէ այնպիսի տառապանքներ, որոնց թեթև համը միայն առաւ մինչև հիմա արեւադարձային փաղաղիչ նաւարկութեան մը անհանգստութեանց և նեղութեանց մէջ։ Այս ամէնը կը ցուցնէ թէ այս պատերազմը կատակ մը չէ, որուն վրայ այնքան սիրով կը խօսէին խորհրդարանին պատերազմասէրները և գժուութեան պարագլուխները։ Իրօք, Մ. Նահանգաց զինուորները և նաւազները ծանր, կարծր, ամերիկեան գործ մը ունին իրենց առջեւ, որուն կատարմանը համար թերևս նուազ պէտք ունին այն զինուորական առաքինութիւնները, պատերազմական խանդավառութիւնը, որ կը գինովցնայ վառօդին հոտը առնելով. այլ աւելի պէտք ունին համբերութեան և յամառ հաստատամտութեան որոնք միշտ հաւանութեան չեն արժանանար անոնց կողմէ, որոնք հակամէտ են մեծադղորդ յաջողութիւն մը ճշմարիտ փառքին հետ չխառնելու և զինքերու շառաչիւնը նախամեծար համարելու յարատեւութեան և յամառութեան յաղթանակներէն, որոնք սակայն բուն յաղթութեան անհրաժեշտ պայմանն են։

Ստոյգ է նաև թէ ամերիկացիք, անգամ մը որ ոտք դրին Բուսպայի հողին վրայ, կացութեան տէրն են, և թէ ուշ կամ կանուխ այս արշաւանքին առջեւ, որ կը պարենաւորուի և կը զօրանայ անդադար մարդով և դրամով անհունապէս հարուստ երկրի մը կողմէ, Բուսպայի պահապան սպանիական զօրքերը, երկաթէն ու կրակէն և հիւանդութիւններէն տասանորդուած, մայր հայրենիքին հետ իրենց հաղորդակցութիւններէն կտրուած, թշնամի նաւատորմիղներէն պաշարուած, ապատամբներուն յարձակմանց և բնիկներուն դժկամակութեան նշանակ, պիտի պարտաւորուին զինչիլ, խոնարհիլ և անձնատուութիւն մը ստորագրել։

Մինչդոյն ատեն, Փիլիպպէնց վիճակը հետզհետէ կը ծանրանայ։ Մինչդեռ Մատրիտի մէջ մոլեգնութեամբ կը վիճաբանին ամուլ պայքարներով, կառավարութեանց և զօրավարներուն, Բրիմօ տէ Ռիվերա մարաշալտին և Բոլավէյա զօրավարին պատասխանատուութիւնները ճշդելու, Ակուինալտո Մանիլայի շուրջը երկաթի շրջանակ մը կը սեղմէ։ Տուէյ ծովակալ իր յածաւորակներէն մին Սան-Ֆրանչիսքոյէն մեկնող զօրքերուն առջեւ կը ղրկէ զանոնք դիմաւորելու համար, և ուրախութեամբ կը պատրաստուի դուրս ելնել այն անգործութենէն, որուն դատապարտուած էր մայիս 1ի յաղթութենէն ի վեր իր ուժերուն անբաւականութեան պատճառաւ։

Իրացնէ չատ ուշ է աշխարհի ծայրը ղրկելու համար Քամարա ծովակալին նաւասրումը, ինչպէս Պ. Սակսթա պաշտօնապէս խմացուց Բորթէգլի վերջին նըստին մէջ։ Երբ նոյն իսկ ժամանակին հասնի—թէև անցքին երկարութիւնը ածուխի նեղացուցիչ խնդիրը մէջտեղ կը հանէ—դժուար է ըմբռնելը թէ ի՞նչպէս պիտի կրնայ Լուսն կղզին գրաւել և յաղթել միանգամայն Տուէյ ծովակալին զրահաւորներուն, Մէրիմի զօրավարին զօրքերուն և Ակուինալտոյի ապատամբներուն։ Նոյն իսկ Սպանիոյ ծովային պաշտպանութեան իբրև վերջին լուրջ տարրը եղող այս ուժին Եւրոպայի ջուրերուն մեկնումը կը բնայ ահռելի հետեւութիւններ ունենալ թերակղզիին համար։ Արդէն Ազլանտական մուս կողմէն սպառնալիք մը կուգայ։ Ամերիկա կը խարշի մէրիմէ թընդանօթներով զինուած թեթեւ տորմիղ մը արձակել դէպ ի Սպանիա, որ զրկուած է իր շարժուս պաշտպանութեան առջեւի գիծէն։

Այս մէջտեղն Սակսթայի նախարարութիւնը իր ոտքէն փուչ մը դուրս կը հանէ։ Բորթէգլի նիստերուն դադարումը շուտ առեալ կուտայ իրեն, թանկագին ժամերը չսպառել յետաձգեաց բողոքներով կամ վտանգաւոր պայմաններով, և այլ ևս չկրուիլ կամ չզանակցել հրն խընդիրներու և բողոքագիրներու թաւարուն կապին տակ։ Սիրելի է խորհիլ թէ Մատրիտի դահլիճը ըստ քաւականին գիտակից է գործին վերջին ատիճան թանկութեան, շարժումի այս ազատութենէն օգուտ քաղելու համար, ճշմարտապէս հայրենասիրական որոշման մը պատասխանատուութիւնները ստանձնելով։

Եթէ Անդիլեանց և Փիլիպպէնց զինուորական կացութեան քննութիւնը ցոյց կուտայ նոյն իսկ դիւցազնական ընդդիմութեան անօգտակարութիւնը, կ'երեւան նաև նշաններ—և արեւու ճառագայթ մըն է այս որ կը թափանցէ հորիզոնին վրայ դիզուած մութ ամպերը—որ ի նպաստ խաղաղութեան կարծիքի հոսանք մը կը յայտնեն Սպանիոյ մէջ։ Ոչ կը համարձակի ըսել թէ Սպանիա բաւական բան չըրաւ իր պատիւը փրկելու համար, և թէ կրնայ աւելի բան ընել իրեն համար։ Եթէ կայր յամառութեան մը անձնատուր ըլլայ։ Քարթալոնիոյ մէջ հաշտարար հոսանք մը սեռնուեցաւ արդէն։ Պ. Բոմէրօ Բոպլէտօ Բորթէգլի մէջ յայտնապէս խօսեցաւ խաղաղութեան և զոհողութեանց վրայ։

Ինչ բանի կը սպասեն։ Մէն մի օր, մէն մի ժամ, որ կ'անցնի, աւելի կը գէշցնէ կացութիւնը և աւելի կը ծանրացնէ դաշնադրութեան մը պայմանները։ Պէտք չէ՞ անվնասապէս բռնել յաւէրժ բարեպատեհ առիթը և օգուտ քաղել այն թեթև ձգտումէն, որ Մ. Նահանգաց մէջ երեւցաւ ի նպաստ բարեկամական լուծման մը։ Հէրբերտ անցեալ օր կ'ուրուագծէր կարելի համաձայնութեան մը մեծ գիծերը։ Թողուլ Բորթօ-Ռիքօն և Բուպան, և Փիլիպպէնց մէջ սպանօ-ամերիկեան իշխանակցութիւն մը հաստատել մինչև պատերազմական տուգանքին վճարումը։

Զենք յանակնիր ըսելու թէ բանակցութեան հարկաւոր խարխիսը պէտք է ըլլայ այս ծրագիրը։ Զենք գիտեր թէ Սպանիա պիտի պարտաւորուի՞ դիմել չեզոք պետութեանց բարեխօսութեան։ Թէ նախամեծար պիտի համարի ուղղակի և առանց միջնորդի խօսիլ Մ. Նահանգաց հետ։ Ինչ որ կրնանք հաստատել սա՛ է թէ հնչած է ժամը, հայրենիքին ծառայելու առնական որոշումներով և ամէն յուսախաբութիւն ցրուելու։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՏՈՐՄԸ։— Թաղվդ Կիսմանոյ թէ Մանչի զործաւ նաւաբաժինը յուլիս ամսուն պահեստի նաւաբաժին պիտի միանայ, թորբիլանաւերով ռապմափորձեր կատարելու համար։

ԴԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿ։— Զինուորական նոր օրինագիրին համար, որուն նպատակն է գլխաւորապէս թնդանօթաձիգ գունդերը վերակազմել, 40-50 միլիոն մարքի արտասովոր վարկ մը պէտք պիտի ըլլայ։

ՀԱԿԱՀԷՊՈՒԹԻՒՆ։— Լեհական օրաթերթերը Նայ-Մանտէրէն (Կալիշիա) կը ծանուցանեն թէ յունիս 26ի գիշերը աւարհարութեան նոր դէպքեր պատահեցան։ Հինգ օրվ ի վեր զոց են հրեաներուն բոլոր խանութները։ Պահնորդներ անդադար կը պտտին փողոցներուն մէջ։ Ձերբակալուած անձերը զօրքերու առաջնորդութեամբ բանտ կը տարուին։ Շատ մը քրիստոնեաներ իրենց տուներուն պատուհանին քով կանթեղի մը մօտ սուրբերու պատկերներ դրած են, յարձակման մը դէմ ինքզինքնին պաշտպանելու համար։ Վաճառականները, նոյն իսկ քրիստոնեայ, կատարեալ անկոնութեան մը վտանգին մէջ են։ Մայրայեղութիւններ տեղի կունենան նաև Տուրիէքոյի մէջ։ Կը հերքուի այն զրոյցը որուն համեմատ իբր թէ հրեաները թունաւորած ըլլան Շեմանքա քահանան։ Պոկոիսվլայէն Լուբորիքի տանող ճամբուն վրայ հուսարներուն գնդին տասնապետի մը դիակը գտնուեցաւ։ Մարդասպանը փախած է։ Բոգճիլի մէջ հրեաները երկու տուն թալանեցին։ Նայ-Սանտէրի բոլոր պանդոկները կործանուած են։ Գիւղերուն վիճակը շատ խեղճ է։ կարծես ճակատամարտի մը երկրորդ օրուան վիճակն է։

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՐԴԱՀԱՄԱՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ։—Առաջին կանոնաւոր մարդահամարը Ռուսիոյ մէջ կատարուեցաւ 1897 յունվար 28ին (Հ. Տ.)։ Թէեւ այս թուականէն առաջ տասն անգամ վիճակագրութիւններ եղած էին, հինգը ժէ. դարուն և հինգն ալ ԺԹ. դարուն մէջ, բայց այդ գործողութիւնները կը կատարուէին մի միայն արու, չափահաս, տուրք վճարող ժողովրդին վրայ, այսինքն մի միայն գեղացիներուն վրայ։ Ակէզ զատ, որովհետեւ այս մասնական մարդահամարը ուրիշ նպատակ չուներ եթէ ոչ տուրքի նոր բաշխում մը հաստատել, և թէ հետեւաբար աւելցնել ընտանիքներուն բեռները, գիւղացիները մարդահամարին և տուրքին խոյս տալու համար մեծակայ անպառներուն մէջ կը պահուըտէին կամ հեռուները կ'ապաստանէին։ Այսքան թերի կերպով ձեռք բերուած մարդոց թիւին վրայ ըստ կամս կ'աւելցնէին կիներու հաւասար թիւ մը, նաև մարդ գլուխ տղաքներու որոշ թիւ մը։ Այս կերպով ձեռք կը բերուէր մերձաւոր հաշուով բնակիչներու ամբողջական թիւը։ Այս տասը վիճակագրութիւններէն մէկը միայն քիչ մը գիտական մեթոտով եղաւ, այն է 1851ի վիճակագրութիւնը, որուն մասնակցեցաւ Բէլբէլն ակադեմականը։ Տասներորդը և վերջինը կատարուեցաւ 1858—1859ին։

Բայց ամէնէն կանոնաւոր մարդահամարը, ինչպէս ըսինք, տեղի ունեցաւ 1897 յունվար 28ին։ 150,000ի չափ պաշտօնեաներ, մեծ մասամբ կամաւոր, ճիրաբար աշխատեցան, բժիշկ, ճարտարապետ, ուսանող, սպայ։ Ամէն մարդ մասնակցեցաւ անոր, և գործը դիւրին չէր, վասն զի թուագրուածներուն ստուար մեծամասնութիւնը ոչ կարդալ գիտէր ոչ գրել։ Այս մարդահամարին համեմատ ռուսական կայսրութեան բնակիչներուն ամբողջական թիւն է 126 միլիոն 389,257 (6 բնակիչ մէկ քառակուսի քիլոմէթրի համար։ Ֆրանսայի մէջ 72 բնակիչ նոյնքան մէջտեղ համար)։ Այս թիւը հետեւեալ կերպով կը բաշխուի։

Լեհաստան, 9 միլիոն 455,943, Կովկաս, 9 միլիոն 248,695։ Եւրոպական Ռուսիա, 94 միլիոն 215,415։ Թուրքաստան և անդրկասպեան գաւառները։ 4 միլիոն 270,299։ անապատներու ընդհանուր կուսակալութեան մէջ, 3 միլիոն 451,385։ Սիբերիա, 5 միլիոն 727,090։ Ֆինլանտայի ռուսական հպատակները, 14,018։ Պուխարայի խանութեան ռուս հպատակները, 12,150։ Խիվայի խանութեան մէջ, 3,937։ Ռուսական երկիրներու բնակիչները քաղաքներու և գեղերու մէջ հետեւեալ կերպով բաշխուած են։

Լեհաստան։—Քաղաքացի ժողովուրդը։ 2 միլիոն 59,340 (Վարշաւիա, 614,752)։ գեղացի ժողովուրդը, 7 միլիոն 396,603։

Եւրոպական Ռուսիա։—Քաղաքացի ժողովուրդը, 11 միլիոն 830,546 (Ս. Բէթրսպուրգ, 1 միլիոն 267,023։ Մոսկուա, 988,610։ Օտէսա, 404,651։ Ռիգա, 282,943։ Քիէվ, 248,750։ Խարքով, 170,682։ Վիլնա, 159,568։ Սարաթով, 133,116։ Քազան, 131,508։ Եկատերինոսլավ, 121,216։ Բոսթով (Տոն գետին վրայ) 119,889։ Աստրախան, 113,075։ Թուլա, 111,048։ Քիշնէվ, 108,506)։ Գեղացի ժողովուրդը, 82 միլիոն 384,869։

Կաւկասա։—Քաղաքացի ժողովուրդը, 996,218 (Թիֆլիզ, 159,862։ Բաքու, 112 հազար 253)։ գեղացի ժողովուրդը, 8 միլիոն 252,487։

Սիբերիա։—Քաղաքացի ժողովուրդը, 462,182 (Թոմսք, 52,430։ Իրքութսք, 51,483)։ գեղացի ժողովուրդը, 5 միլիոն 264,902։

Անապատներու կուսակալութիւն։—Քաղաքացի ժողովուրդը, 261,972 (Օմսք, 37,470)։ գեղացի ժողովուրդը, 3 միլիոն 189,413։

Թուրքաստան և աֆղրկասպեան գաւառները։ — Քաղաքացի ժողովուրդը, 670 690 (Թաշքէնթ, 156,506։ Նամանկան, 61,906։ Մարղանդ, 54,900։ Քոքան, 54 հազար 452)։ Գեղացի ժողովուրդը, 3 միլիոն 599,609։—Բամիրի մէջ 1895 մարտ 11 դաշնագրով ստացուած գաւառներուն բնակիչները հաշուուած չեն այս մարդահամարին մէջ։

ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ։—Նոր Բայսթակին մէջ ընկերվարականք 70 պիտի ըլլան թուով։ Նախորդին մէջ 48 էին։ Այս պարագան յուսահատեցուցիչ չէ իրենց համար, ինչպէս կ'երեւայ։ Այս վերջին ընտրութեանց մէջ ընկերվարականք փոխանակ քանի մը կեդրոններու մէջ միայն ընտրելի ներկայանալու, միեւնոյն ատեն ներկայացան 397 ընտրական շրջանակներուն 396ին մէջ, ժողովրդին մէջ իրենց ունեցած թուական ուժը գիտնալու համար։ Քուէարկութեան արդիւնքը արդարացուց այս յանդուգն ռազմագիտութիւնը։

1891ին ընկերվարականք 191,927 քուէ ընդունած էին, և արդէն այս միջոցին վտանգաւոր համարուեցան։ 1893ին 1 միլիոն 786,738 քուէ ստացան։ այսօր երկոտասնեակ միլիոն ընտրող ունին։ Պահպանողականներուն բոլոր շաղակրատութիւնները չեն բաւեր այս մեծ իրողութեան արժէքը փոխելու համար։ Գերմանիոյ բոլոր կուսակցութիւններէն ամէնէն բազմաթիւը, ամէնէն զօրաւորը, ամէնէն կարգապահը ընկերվարական կուսակցութիւնն է կաթոլիկ կեդրոնին հետ։ Վօսիէ Զայտուոնկ այս վերջին ժամանակներուս մէջ ընկերվարականութեան արագ աճումը կը վերագրէ զինուորականութեան ծայրայեղութեանց, խորհրդարանական վարչութեան տխուր անգործութեան, նախարարական անհաստատութեան, սկզբունքներու տկարութեան, կարծեցեալ ազատական կուսակցութեանց մէջ խղճի տարորինակ նուազման։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԷՆ

ՍԱՆԹԻԱԳՈՅԻ ԱՌՋԵՒ

Ցունիս 27։—Սպանիացիք Սանթիակոյի ամրութեանց առաջին գծին վրայ նահանջելով, կը պատրաստուին ընդունելու Ամերիկացւոց յարձակումը։ Վաշինկթընի մէջ կը կարծեն թէ Սպանիացիք պիտի կրնան նոյն իսկ մինչեւ մէկ ամիս դիմադրել։ Այս դիմադրութիւնը աւելի սաստիկ և աւելի երկարատեւ պիտի ըլլայ, եթէ հաւատանք Տէյլի Թելեկրաֆի մէկ հեռագրին, որ կ'ըսէ թէ Վաշինկթընի զինուորական տեղեկութեանց դիւանը կը ծանուցանէ որ Սանթիակոյի հրամանատար սպանիացի զօրավարը իր տրամադրութեան տակ 40,000ի չափ մարդ ունի։ Ամերիկացիք մինչեւ հիմա Սանթիակոյի շուրջը ունին 20,000 զօրք, Բուսպայիներն ալ մէկտեղ հաշուելով։ Ուրեմն պէտք չէ սպասել որ խնդիրը շուտով վերջանայ այս կէտին վրայ, ուր Կուբան կրնայ գանազան հակառակ եղերյթներ առնել վերջնական ելքի մը յանգելէ առաջ։ Վէրա-Վրուզ ուժանակաւոր յածաւորակը գիշեր ատեն Մէքինտէի մուտքերուն շրջանը ըրաւ, այսպէս ապացուցանելով թէ Սանթիակոյի նաւահանգիստը պաշարուած չէ։ Նաւերը կրնան ազատով անցնիլ Մէքինտէի երկու կողմէն։ Ամերիկացիք պաշարուած հաշակեցին Մանզանիլլո նաւահանգիստը, որուկց կարելի էր Սանթիակոն պարենաւորել։

Ս. Թոմասէն կը ծանուցուի թէ Ս. Բոլ ամերիկեան յածաւորակը վեց ժամ հալածելէ վերջ ձերբակալեց դերմանական Ֆրանսիա շոգենաւը, որ Ս. Տոմինիկէն կուգար բամպաթիւ անցորդներով, և կը փոխձէր Բորթօ-Ռիքոյի Սան-Ժուան նաւահանգիստը մտնել։

—Նիւ Եորք 27 յունիս։—Զէֆիվի զրաւվորը երէկ գրաւեց Սէվիլան։ Վաշինկթընէն կը ծանուցուի թէ վճռական ու և գործողութիւն չպիտի հղուի, մինչեւ որ ամէն բան պատրաստ ըլլայ ընդհանուր յարձակման համար։ Մինչեւ այն ատեն Ամերիկացւոց գլխաւոր գործը պիտի ըլլայ տիրել քաղաքին մերձակայ վայրերուն, որպէս զի Հաւանայէն ղրկուած ըսպանիական օգնական զինուորները Լինարէս զրաւեալ զօրավարին միանան։

—Բամանէրայի մէջ բազմաթիւ հերդեհներ կը նշանակուին։ Կը կարծուի թէ Ամերիկացիք այդ կէտը կը պարպեն։

«Սանթա-Ֆոմինկոյ» և «Մանթէվիտէօ» շոգենաւերը յաջողեցան Հաւանայէն դուրս ելնել հինգշաբթի գիշեր բազմաթիւ անցորդներով։

—Իարակուայի բացը գտնուող և մասնաւոր ծառայութիւն յատկացուած լրտարէն հետեւեալը կը հեռագրուի։ Շէֆիթը զօրավար տեսակցութեան մը մէջ յայտարարեց թէ չատ գոհ էր մինչեւ հիմա գործողութեանց ընթացքէն։ Բաւական չափով ուտեստ ցամաք ելլելուն միայն կը սպասէ, Սանթիակոյի վրայ ընդհանուր յարձակում սկսելու համար, բայց ճշդիւ չի կրնար ըսել թէ այդ յարձակումը ե՞րբ տեղի պիտի ունենայ։ Հաւիլը զօրավարին պաշտօնական տեղեկագիրը կ'ըսէ թէ Սէվիլայի կռուին մէջ սպանուած անկանոն ձիաւորներուն թիւն է 22։ վիրաւորները 70 80։ Տեղեկագիրը կ'ըսէ նաև թէ սպանիացիք հինգ կառախումբով Սանթիակոյէն իրենց վիրաւորները։ Բուսպայիք ալ կը հաստատեն թէ Սանթիակոյի ամրութիւնները չատ զօրաւոր են։ Քաղաքը շրջապատող խրամներուն առջեւ եօթը սայրասուր երկաթէ շրջանակներ կան։ Այս խրամները կարգ մը փոքրիկ ամրոցներու հետ հաղորդակցութեան մէջ են։ Թեթեւապէն Ամերիկացիներուն գնդապետը Պ. Բոսվիլթ կը յայտարարէ թէ Սէվիլայի մէջ Սպանիացիներուն նշանառութիւնը զարմանալի կերպով ճիշդ էր և կը բարկին խիստ առատ։

—«Ուորլտի» կը հեռագրեն թէ «Վիքսէն» և «Ալուսնսթեր» շոգենաւերը անցեալ կիրակի օր 300 քուսպայի Սակուայի ցամաքը հանել փորձեցին։ Առաջին մակոյկը դառնալով, մէջը գտնուած մարդիկը ծովը թափեցան, բայց լողալով եղերքը հասան։

—Աւստրիական «Ֆրուտսպէրկ» մարտանաւը որ Մանիլա կ'երթայ, յունիս 24ին Սինկապուր հասեր է։

ՄԻՋԱՄՏՈՒԹԵԱՆ ԱՌԹԻՒ

Մատրիտի թերթերը կը յայտարարեն թէ եւրոպական պետութիւնք Սպանիան մինակ թողուցած են իր դատը պաշտպանելու համար։ «Մեծ Բրիտանիան Կ'ըսեն, կը քաջալերէ Մ. Նահանգները, և Ֆրանսա՝ Վաշինկթընի մէջ քանի մը առեւտրական առաւելութիւններ ընդունելէ վերջ՝ անտարբեր կը մնայ։ Գերմանիա չուբլին մէջ պահուըտած է, իսկ Ռուսիա Սպանիան գործիք մը կ'ուզէ ծառայեցնել իր դիւանագիտութեան համար։ Եւրոպայի միջամտութիւնը բնաւ ընդունելի չէ։ Աւելի ազէկ է որ ուղղակի մեր թշնամիին դիմենք։»

Աւստրիական թերթերը խստիւ կը քննադատեն Սպանիոյ յամառութիւնը որ տակաւին հաշտութեան խնդիր չըներ։ «Բերլի զինուորական և գաղթական պետութիւն իր անկարողութիւնը, իր վարչական ապականութեան արդիւնքը, որուն մէջ կղերը սոսկալի բաժին մը ունի, ամենուն յայտնի են։»

ՓԻԼԻՊՊԷՆ ԿՂԶԻՆԵՐԸ

Հոնկ-Քոնկէն եկած լուրերը կը հերքեն Հէրբերտի տուած տեղեկութիւնը թէ երկու ամերիկեան նաւեր Բանայ կղզիին մէջ տիրած ըլլան Իլո-Իլոյի։ Այս կղզիէն յունիս 22 թուով հեռագիր եկած է թէ այս կէտին վրայ անդորրութիւն կը տիրէ։ 2000 սպանիացի և բնիկ զինուորներ քաղաքը բռնած են և խրամներ կը շինեն հոն, թէև թնդանօթ չունին։ Իլո Իլոյի բոլոր գործարանները կը փութան Ամերիկացւոց գալէն առաջ իրենց շաքարները արտածել։ Ուտելիքը խիստ սուղ է։ Ֆրանսական Բուսֆոլ յածաւորակը յունիս 26ին Մանիլայէն Սայկոն հասաւ Ֆրանսական հպատակներով և պաշտպանեալներով։

ՕՐԱԹԵՐԹԵՐՈՒՆ ՄԷՋ ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՄԻՋԱՏԻՊ

Ինչպէս արդէն ակէզ չատ առաջ ըսած էինք, «Ուորլտ» և «Ճըրնըլ» իրարու հետ կը մրցին ամենէն ազդեցիկ և շարժում տուող լուրերը հրատարակելու համար։ Այս մրցումը վերջին աստիճան սաստկութեամբ կը մղուի և ռուբիի կուտայ զուարճալի միջադէպներու, որոնք կը յիշեցնեն եւրոպական մամուլին այս տեսակ հակաճառութիւնները, և նոյն իսկ զանոնք կը գերազանցեն։ «Ճըրնըլ», որ «Ուորլտ»ը Կ'ամբաստանէ թէ իր հեռագիրները կը գողնայ, իր հակառակորդին ծուռակ մը լուրեց, զինքը խաբեբայ ընելու համար։ Իր յունիս 10ի թիւին մէջ կը պատմէ թէ ինչ կերպով յաջողեցաւ։ «Ճըրնըլ» հրատարակած էր տասը լուրը։ Բրիվիրէ Վ. Թէնիւզ գնդապետը, որ Եւրոպայի մէջ խիստ համբաւաւոր աւտրիացի Թնդանոթաձիգ մըն է, Ակուատորէսի կռուին մասնակցեցաւ։ «Ուորլտ» առաւց յօնքերը պատռելու այս լուրը տեղատուրեց իր թերթին մէջ։ Եւ անմիջապէս «Ճըրնըլ»ը, իր պաշտօնակցին աւազակութիւնը ցուցնելու համար, յայտարարեց թէ այդ անունով գնդապետ երբէք գոյութիւն ունեցած չէ, թէ իր թղթակիցը դիտմամբ հեռագիրներուն մէջ զետեղած էր այդ երեւակայական տեղեկութիւնը, ապացուցանելու համար թէ «Ուորլտ» իրմէ կը գողնար հեռագիրները։ Եւ իրացնէ նշանաւոր գնդապետին ատենը պարզապէս ջաղաքարձութիւն է սա՛ հաստատելն։ We pilfer the news, որ կը նշանակէ։ Մենք կը գողնանք լուրերը (Reflipe W· Thenuz)։

Ահա թէ ինչպէս «Ճըրնըլ» խոստովանէ տուաւ «Ուորլտ»ի իր յանցանքը, և իր սիւնակներուն մէջ շատ ծիծաղաշարժ կերպով We Pilfer-The-News գնդապետին կիսադէմքը չմնաց, քսիկ ալ սղոց մը դրած։

ԲԱՄԱՐԱՑԻ ՆԱՒԱԲԱԺԻՆԸ ԵՒ ԱՄԵՐԻԿԱՑԻՈՅ ՑԱՏԱԿԱԳԻԾԸ

Պատերազմին գլխաւոր հետաքրքրական մասը այսօր Քամարա ծովակալին պահեստի նաւատորմին վրայ դարձած է։ Այս նաւատորմը կը բաղկանայ տասներկու նաւերէ, որոնց մէջ կան 2437 ծովային և 2147 ցամաքային զինուոր։ Նիւ-Եորք Հէրբըլտ կ'ըսէ թէ այս նաւատորմիղը պէտք ունի ասը հազար թոն ածելու, և եգիպտական կառավարութիւնը չպիտի արտօնէ անոր Սուէզի ջրանցքէն անցնիլ, եթէ սպանիական ծովեզերքը մը հասնելու չափէն աւելի ածուխ պահանջէ Եգիպտոսէն, վասն զի չեզոքութեան յայտարարութիւնը կը տարամարդէ՝ կռուողներուն այնչափ մեծ ածուխ տալ, որչափ հարկաւոր է իրենց երկրին ամէնէն մօտ նաւահանգիստը երթալու համար։ արդ, այս պարագային մէջ Քամարայի համար ամէնէն մօտն է Պարչելոնայի նաւահանգիստը։ Հէրբըտ կ'ըսէ թէ Քամարա կը ապասէ նաև ուրիշ չորս նաւերու, զոր Սպանիայէն մեկնելու ատենը իր ետեւը թողուցած էր։ Այդ նաւերն են Կիբլայ, Բէլայ, Անդրոնէս-Լոբէզ և Աֆոնսո ժբ.

Մոռնինկ Բոսթ կը ծանուցանէ թէ Վաշինկթընի իշխանութիւնը որոշած են նաւատորմիղ մը ղրկել Սպանիոյ ծովեզերքները։ Ռազմագիտական ժողովին կարծիքով, նախագահ որոշած է ըսպանական ծովեզերքին վրայ պատերազմ մղել, կարելի եղածին չափ չուռվերջացնելու համար թշնամութիւնները։ Եթէ հարկ ըլլայ, Բորթօ Ռիքոյի դէմ արշաւանքը պիտի յետաձգուի։ Սպանիա ամերիկեան նաւատորմին դէմ երրորդ նաւաբաժին մը պիտի հանէ, որ կը բաղկանայ հին բայց վերանորոգուած Վէրիոքիա և Նու-Մանոխա զրահաւորներէն, Լէբանոնէ, Բրէնէդ-Պէդ-Ասթիրէ, Բարպիոնէ Սիկնէրոս, Թոնոլոանա, Ալֆոնսո ԺԳ յածաւորակներէն, Բո-ինկերոս լրտարէն, Մէրիէրոս օժանդակ յածաւորակէն, Տէսէրոս-Էնոր Թորբիլանաւէն, Պարսելս, Ռիմոնդոս թորբիլանաւերէն և Լէոն ԺԳ ու Մոնտէրոս ատլանտեան չոգենաւներէն, որոնք զինուած են։ Բայց այս նաւերէն ոչ քանիները, և մանաւանդ ամէնէն ազէկները, տակաւին պատրաստ չեն։ Բրէնէդ-Պէդ-Ասթիրի տակաւին երկու ամսուան պէտք ունի, Բարպիոնէ-Սիկնէրոս՝ մէկ ամսուան, Լէբանոնս տասնըհինգ օրուան։ Սակայն Քարրաքայի և Թէրրոլի նաւաբաններուն գործաւորները աւելցուցին, հինգ շաբաթուան մէջ գոնէ կարող վիճակի մէջ դնելու համար այս երրորդ նաւաբաժինը։ Բուէրթօ-Սանթա-Մարիայի, Բանտէլարիայի և Ռոթայի մարտկոցները՝ որ Բատիշէն կը պաշտպանեն, նոր թնդանօթներ ընդունեցին և այս մարտկոցներուն մէջտեղ թորբիլներու շրջանները դրուեցան։

—Պալը վերջերս նամակ մը գրելով խնամակալ թագուհիին, կը յորդորէ զինքը որ ետ կենայ հրաժարման խորհուրդներէ, որոնք կրնան քաջալերել գահուն թշնամիները։ Եթէ Սպանիա իր գաղթականութիւնները կորսնցէ, ճիշդ է որ մեծ դժբաղդութիւ

Պ. Սաղիէն	արդարութեան նախգ.
Պ. Տէլքասէ	արտաքին գործոց »
Պ. Բէյթրալ	եկմական »
Պ. Քավանեաք	պատերազմական »
Պ. Լորքուա	ծովային »
Պ. Լէոն Պուրժուա	հանր. կրթութ. »
Պ. Թիյէյ	հանր. շինութ. »
Պ. Մարիէմու	վաճառականութ. »
Պ. Վիժէ	երկրագործութ. »
Պ. Թուրյո	գաղթականութ. »
Պ. Մուժան	հեռագրական և թղթատարական »

Նախարարական յայտարարութեան բանաձեւը այսօր պիտի որոշուի։

ՀՌՈՄ։—Նախարարութիւնը կազմուեցաւ այսպէս։

Զօրավար Բէլլո՝ նախարարապետ և ներքին գործոց նախարար, ծովակալ Բանէվալ՝ արտաքին գործոց նախարար, Պ. Ֆիտերքաբ՝ Արդարութեան նախարար, Պ. Քարքաօ՝ եկմական, Պ. Վաքէլի՝ զանձային, զօրավար Սան Մարձանո՝ պատերազմական, ծովակալ Բալու

PHŒNIX FIRE OFFICE

Ա.ՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկեալներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ջնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1

ՄԱԹԻՔՕ եւ ԿՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

MATIÇO de GRIMAULT & Cie

ՄԱԹԻՔՈՎ ՆԵՐԿԻՈՒՄ

Մի միայն Բերուի Մաթիքօի սերուով պատրաստուած այս ներկերում մէկ քանի տարուան մէջ տիեզերական համբաւ առացած է։ Կը գործածեն քիչ ժամանակի մէջ ամենէն յարմար միջոցները։

ՔԱՐՏԵՐԻ ՄԱԹԻՔՕՎ

Անխուսափելի արդիւնք սերմահատուածներուն գործածման համար։ առանց երբէք յոգնեցնելու՝ առատաբար, ինչպէս կ'ընեն բեւեռնոյ յոյժ խէժի քարտիւները։ Կը գործածուին նաեւ հինցած հիւանդութիւններու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և գլխաւոր դեղարանաց մէջ։ A.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ եւ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եանի էֆենտիի վերայ յոյնը, հէր Զէրուգեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ալ անդարձ կը լեցնեն. ցաւազրկելը և բոլորովին վերադառնալու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գէմ ի յեռաստիճան ըստ դրութեան, Ֆոսֆորիտ, և ոսկի արտասանութիւն երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թրմբեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աք աններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամեհանութիւն։

Ց.Դ. Ամերիկ. սով. հաճախն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (գիշեր-ցերեկ) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (գիշեր-ցերեկ) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Դատարկուցիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, թիւ 1 Թէլեվիզիոն փողոց։

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862Ի ՆԱ

ԴԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ԴԻՕԼԴԷՆ ՖԻՆՃԷՆ

Հէլալի Խան, թիւ 2—3, Վիվիէն փողոց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մ'է սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՖՆԻՆ, ԹԷՈՏՈՐ ՍԱԹԷՖԱՆՈՒ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՓԵՆԱՒԷ

ԸՆԴՓԷԼ Հէլէ, Կ. Պոլսոյ և Օրթէօյլ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզս	1011	Մալմս	724	Բօգարիս	1862
Ալէքթօ	3607	Գօնկս	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Սարֆս	1113
Ամնէլս	1541	Գօրսս	895	Հիրս	775	Մարդէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսսդս	2377	Ցիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրաստս	3557	Սիլվիս	1193
Պասանս	1822	Ցօմինս	937	Հինտու	3720	Միլս	1037	Սրէրս	1200
Պօրտինս	1264	Ցուրս	2883	Հօրաղիս	3600	Մօնդէպէլլս	1735	Թասսս	1328
Պրավս	1076	Ցրաքս	1713	Հումէէր	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Պրիւնս	841	Ցինամս	504	Իակս	2354	Նէրս	1083	Թօքիս	3827
Պրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Խտահս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Գէյրս	1671	Էլտօրատս	1520	Ճիւնս	1080	Ունմարիս	4036	Թօրքիտս	487
Գալիբսս	1337	Էրաղս	1481	Ֆլէսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուրպինս	2429
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆօլբինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասրս	1914
Գաղս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆօվնս	1700	Բօլս	510	Վօլս	1289
Զիբակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալթս	2229	Վօլթուրնս	2396
Միսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանդս	2272	Բինատս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3069	Լիվօրնս	1643	[illegible]	1613	Զէրս	1200
Գօլօբատս	4235	Կիղանս	1243	Լօրէնցս	3191	Բօսէս	1789		

Էպրս շոգենաւը, նաւապետ Ուտ, ընդհանուր վաճառքով Հէլէն հոս հասած, պարապած և Օտեսա ուղեւորած է։

Քօնկս շոգենաւը, նաւապետ Ճօնս, ընդհանուր վաճառքով Հէլէն մեկնած է ամսոյս 21ին և Ցուլիս 8ին հոս կ'ապասուի։

Քալէնս շոգենաւը, նաւապետ Ֆրէնչ, ընդհանուր վաճառքով Հէլէն պիտի մեկնի Ցուլիս 8ին ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ

Թիւ 17—18, Քիւչիւք Մէյէթ խան, Ղալաթիա

ՀԱՄԳՈՒՐԿ եւ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

Ընկերութիւնքս ՓԻԼԱԴԵԼՖԻԱ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԳԱՒԻԵԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

ԷՔԻԹԱՊԼ

(ՄԻԱՑԵԱԼ ՆԱՀԱՆԳԱՑ)

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀ. ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՍԵՓԱԿԱՆ ՇԷՆՔԻՆ ՄԷՋ

ԹԻՒ 36 ԵՒ 36 ԷՒՔ ԱՎԵՆԻՒ ՏԸ ԼՕԲԵՐԱ, ԲԱՐԻԶ

Երաշխաւորութեան դրամագլուխ	Ֆրանք	1 Միլիառ 227 1/2 միլիոն
Հիմնարկութենէն ի վեր ապահովագրելոց վճարեալ	»	1 » 425 1/2 »
Սրինական պահեստներէ զատ յաւելուածական պահեստ	»	261 1/2 »
(Աշխարհի վրայ ոչ մէկ կենաց ընկերութիւն այս աստիճան մեծաքանակ յաւելուածական պահեստ ունի։)		
1897ին կնքուած նոր ապահովագրութեանց գումարը	»	813 »
1897ին ամբողջ հասոյթ	»	251 »
1897ին ապահովագրելոց վճարուած գումարը	»	109 »

Հարկ է հաստատել թէ ԷՔԻԹԱՊԼ 1897ին՝ բաղդատմամբ 1896ին՝ ունեցած է

37,687,476.05 ֆրանքի ցաւելում մը յաւելուածական պահեստին վրայ		Ոչ մէկ կենաց ընկ. այլ ոչ մէկ յաւելումներ ունեցած է
104,184,504.80 » » ամբողջ գումարներու վրայ		
151,651,149.95 » » նոր ապահովագրութեանց վրայ		

ԷՔԻԹԱՊԼ ամերիկեան ուրիշ ընկերութեանց պէս իր սակերը աւելցուցած չէ, ուստի եւ յիշեալ ընկերութեանց բաղդատմամբ՝ ԷՔԻԹԱՊԼի զիները տարիի եւ տեսակի համեմատ մէկ եւ երկու տարեվճարի խնայողութիւն մը ցոյց կուտան։

Ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Տ. ԴԱՒԻԵԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Պոլիս Պահչէ-Գաբու Անանիտի խան, թիւ 20—21—22։ 63 17—24

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իւղոփոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼԸ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԹԻՒՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱՓԵՌՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՐԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱՐԲՈՒԽԸ, ՆԻՀԱՓՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՅ ՑԱՐԶԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներու և դեղավաճառներու քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԼ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱՆ ԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՌԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայէ և Պոլսոյ դիմէ կանոնաւորապէս բանող

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ցուլիս 5 Անատոլի Մարսիլիէն։
» 11 Սիւրիոսի Անատոլիէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Ցուլիս 6 Անատոլի Սամսուն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 12 Սիւրիոսի Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն

Նաւագնացի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՈԹԻՄ ԲԸՊՈՒԼ

575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

ՖՐԵՏ. ԼԷՕԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվրբոլ և Արէ-Էլեց գլխ. բանող ընդհանուր

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրգորիան	10500	Ֆլավիան	3500
Առմենիան	10500	Լեմիրշիրն	3500
Բէսսրիան	10500	Արքժ.ըն	3000
Լանքասդրիան	9000	Աշէրիան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլօմպիան	8000	Աթէնիան	2500
Ձորձիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գոսրոնիտն	8000	Ազգաշիրն	2500
Ֆիրմինիան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնիան	3700	Մինեօ	800
Վալենիան	3700	Օրորդ	800
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	800
Ֆապիան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Ղալաթիոյ մաքսատունն հանելու համար իրենց հրահանգը ղրկել շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ.

ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, թիւ 1

Ղալաթիա

ՍԱՎՕՆ ՄԵՏԻՔԱՄԱՆԹԷՕ

ԿՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿ,

SAVONS MÉDICAMENTEUX

ՆՈՐՎԵԿԵԱՆ ԵԱՑՆՂԱՆԻ ՕՃԱՌ, անխուսափելի մարթի փչուիներու, որքինի (թէմրէյի), եռբրի և մարթի ամեն տեսակ հիւանդութեանց։

ՍԱՎՕՆ ՍԻՒԼՖԻՒՌԷՕ՝ յոգային ցաւերու համար։

ՍԱՎՕՆ ԲՈՐՕՔԼՕՌԻՒՌ ՏԻՏՈՒԱՌԻՒՌ՝ մարթի ամեն տեսակ հիւանդութեանց դէմ։

ՍԱՎՕՆ Ա ԼՍՍԻՏ ՖԻՆԼԻՔ. որ յանձնարարուած է իբրեւ պահպանող տարբերութիւն հիւանդութեանց, ինչպէս են քոլերա, նեխական տենդ։ Կը գործածեն մարթի անկանոն արտաշնչութիւններու։

ՍԱՎՕՆ Օ ՊԻ-ՔԼՕՌԻՒՌ ՏԻՏՈՒԱՌԻՒՌ՝ սնդիկով պատրաստուած բոմատներուն տեղ կը բռնէ՝ մարմնոյն վրայ տեղ ունեցողները չնչելու համար։

Փարիզ, 8, Վիվիէն փողոց, և բոլոր դեղարանաց մէջ։ A.

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ԲԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍ ԴՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յԵւրոպա

Փարիզ, 16, Պուլվար ազ Գիսիլիէն. 1, 3, իր Լը Բէլթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուած է։

Ապահովագրութեանց վճարուած 1 Միլիառ 123,000000
1895է դարձեալ

Ապահովագրեալներու վճարուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	661,000000

1896 յունուար 1

Աւանդ եւ անշարժ կալ. յԵւրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Արդի ապահովագրութիւնք	1 Միլիառ 141,00000

Տնեղրական ատենադպիր

Շահաբաժիններու բարդմամբ և ապահովագիներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու.

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։

ԱՌԱՆՑ ՎԵՐԱԳԱՀՈՒՄԻ ի մասին ընկերութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի եղաք ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը նշանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ. Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա

183 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Վայվոտ ի ագ. Վ. խ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Դ2. 16,28 Միտիլի, Իզմիր, Գիրէտն, Աղերսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։

Դ2. 17 29 Մարմարայի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 10ի։

Շբ. 18,30 Տարտանէլ, Անտրոզ, Մէլանիկ, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Շբ. 20,1 Իւէպօլու. Սամսուն, Օլտու, Կիրասուն, Տրապիզոն եւ Պաթում առտուն ժամը 11ին։ 562

Աղեռնատէր Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (111)

ԼՄԻԼ ԿԱՊՈՐԻՕ

ԴԺՈԽԱՑԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

Ի.

—Աստուա՛ծ իմ... օգնէ ինձի, որպէս զի գտնեմ Բաբալս։

Այս աղօթքը կ'ընէր սրտին խորէն Օր. Մարգրիտ՝ Պ. Ֆորթիւնայի քովէն մեկնած ժամանակ։

Իրեն դէմ նիւթուած դժոխային մեքենայութիւնն ոչ եւս դադրելիք մ'էր իրեն համար։ Իւր արդէն ունեցած անձնական տեղեկութիւնները. ու զբաւումները՝ Պ. Ֆորթիւնայի տուած տեղեկութեամբ ամրողջանալով, ճշմարտութիւնը գրեթէ ձեռքով կը շօշափէր։

Բայց ժառանգախոյզը, փոխանակ զինքը քաջալերելու, զարհուրեցուցեր էր՝ վալորսէ մարքիզին ճիշդ վիճակն երեւան հանելով։

Թեղճ աղջիկը դողալով կը հարցնէր ինքնիրեն թէ Բաբալ ո՞ղջ էր արդեօք. կը թուէր իրեն թէ անոր արիւնռուշտ դիակը փռուած կը տեսնէր ամայի փողոցի մ'անկիւնը...։

Ի՞նչ վտանգներ կ'սպառնային արդեօք իրեն...։ Եթէ գիտէր անցեալը, ապագան չէր կրնար նախատեսել...։ Ի՞նչ կը նշանակէր Վալորսէի նամակը։ Ի՞նչ ապագայ պատրաստած էր արդեօք իրեն հայր, երբ այժմէն յաղթութիւն կ'երգէր...։

Տպաւորութիւնն այնչափ սոսկալի եղաւ, որ պահ մը մտաբերեց ծերունի հաշտարար գտաւորին դիմել և անոր պաշտպանութիւնն ու ապաստանարան մը խնդրել...։

Բայց այս սարսափն երկար չտեւեց։ Պիտի կորսնցնէր իւր կորովը՝ վճռական վայրկենին պիտի տկարանա՞ր իւր կամքը...։

—Ո՛չ, հապար անդամ ոչ, ըսաւ ինքնիրեն, եթէ պիտի ընկճիմ, մաքառելով կ'ընկճիմ։

Եւ արդարեւ քանի կը մտածեար Բիկալ փողոցին, իւր չարագոյժ երկիւղները վանելով՝ կը չանար պատրուակ մը պատրաստել՝ եթէ իւր երկար բացակայութիւնը նշմարուած ըլլար։

Բայց պէտք չմնաց։ Ինչպէս մեկնած ժամանակ նոյնպէս և վերադարձին՝ սպասաւորներէն զատ մարդ չը տեսաւ տանը մէջ։

Պ. և տիկին Ֆոնդէժ կարեւոր պատճառներ ունէին դուրսերը դեգերելու։ Այրը իւր նոր գնած ձիերը ցոյց տալու, կինն ալ նորաձեւութեանց վաճառանոցները պտտելու համար։ Իսկ տիկին Լէոն իւր յանկարծ գտած հրաշակաւոր ընտանիքին հետ երկարօրէն տեսակցելու պատճառաւ բաց սակայ էր տունէն։

Հետեւաբար, Օր. Մարգրիտ, միայնակ, աղատ որ և է լրտեսութենէ, նստեր նամակ կը գրէր, երբ սպասաւոր մ'եկաւ իմացուց իրեն թէ իւր կար կարողը եկեր՝ զինքը տեսնել կ'ուզէր։

—Ներս թող դայ, ըսաւ դժգոհելով։

Քառասուն տարեկանի մօտ, պարզ հագուած բայց շնորհքով կին մը ներս մտաւ, յարգանօք խոնարհեցաւ՝ սպասաւորին ներկայ եղած միջոցին. բայց անոր մեկնելէն ետեւ՝ Օր. Մարգրիտի մօտենալով ձեռքը բռնեց.

—Աղնիւ օրիորդ, ըսաւ, ես ձեր ծերունի բարեկամին՝ հաշտարար գտաւորին քեռին եմ։ Կարեւոր և մանդամայն ստիպողական խորհուրդ մ'ունենալով ձեզ հաղորդելու, վստահելի մէկը կը փնտռէր կար կարողի դեր կատարելու համար. ես յանձն առի մտածելով որ ինձմէ աւելի յարմար մէկը չէր կրնար գտնել...։

—Ի՞նչպէս յայտնեմ ձեզ շնորհակալութիւնս, տիկին, ըսաւ Օր. Մարգրիտ արտասուքի կայլակ մը փայլելով աչքին մէջ.

—Սա նամակն արագապէս կարդալով, պատասխանեց կինը թուղթ մը տալով։

Պարունակութիւնն այս էր.

«Սիրելի՛ որդեակ, կ'ըսէր ծերունի «գաւառաւորը, ես վերջապէս գտած եմ «գողերուն հետքը։ Ցարաբերութեան «մանելով այն անձանց հետ, որոցմէ «Շալիս կոմսը գումարներ ստացած «էր իւր մահուան առջի օրը, բարե«բարգութիւն ունեցայ մանրամասն տե«ղեկութիւն ստանալ՝ թէ տես վճարելի «արժեթուղթերուն ինչպէս նաեւ դրա«սեղանին մէջ գտնուած պանքտոմսե«րուն թուահամարներուն վրայ...։ «Ասով պիտի կրնանք ապահովապէս «գտնել գողերը...։ Ֆ...ը յիմար «ծախքեր ընելու տուած են զիրենք կը «գլխէ ինձ. ջանացէք իմանալ և ըսել «ինձ անյապաղ թէ ո՞ւր և ո՞ր հայ«մայթիներու քով կ'ընեն այդ շռայլ «ծախքերը։ Վերջապէս, մեր ձեռնար«կին յաջողութեանը վրայ տարակոյս «չունիմ...։ Սրիութիւն։»

Երբ Օր. Մարգրիտ աւարտեց նամակին ընթերցումը, կեղծ դերձակուհին հարցուց.

—Ի՞նչ պիտի ըսեմ քեռայրիս։

—Պիտի ըսէք թէ վաղն անպատճառ կը ստանայ ինձմէ խնդրած տեղեկութիւնները։ Իմ այսօրուան գիտցածս՝ Պ. Ֆոնդէժի գնած կառքերը վաճառող կառագործին անունն է միայն։

—Դրով տուէք ինձի։

Օր. Մարգրիտ անմիջապէս գրեց ու տուաւ։

Կինը գոհ ըլլալով այսպիսի փրկարար խաղի մ'իրրեւ գործիք ծառայելուն վրայ, մեկնեցաւ՝ ծերունի գաւառաւորին խօսքը կրկնելով.

—Արիութի՛ւն...։

. . . . . .

Օր. Մարգրիտ նոր քաջալերութիւն մ'ստացեր էր ծերունի գաւառաւորին նամակէն. և անհամբեր հետեւեալ օրուան կ'սպասէր իւր ստանալիք տեղեկութիւններն հաղորդելու։

Ժամերը կ'անցնէին և իրիկուան մութը կոխել կ'սկսէր, յանկարծ փողոցին մէջ՝ իւր պատուհանին տակ սուր ձայն մը հնչեց.

—Ի՛...ուրթ...

Այս ձայնը Պ. Ֆորթիւնայի տունը տեսած պատանիին հետ որոշուած զդարար նշանն էր։

Օր. Մարգրիտ ցատկեց ոտքի վրայ ելաւ և անմիջապէս վար իջնելով՝ դուռը բացաւ։

Մօտը, աջ կողմը, գործաւորի կապոյտ բաճկոնով տղայ մը կանգնած, վաճառատուն մը կը դիտէր ուշադրութեամբ։

Դրան բացուիլը լսելուն պէս, մօտեցաւ Օր. Մարգրիտի քով. և.

—Ետեւէս եկէք տան քալի չափ մինչեւ որ կենամ, ըսաւ։

Օրիորդն ետեւէն գնաց։

Երբ Պուրսոյ փողոցին անկիւնը հասաւ, հոն կանգ առաւ անկիւնը դառնալով։ Օր. Մարգրիտ մօտենալով.

—Ի՞նչ լուր, հարցուց։

—Դոքտը կարգին է, պատասխանեց տղան։ Պ. Ֆէրայէօրը գտայ...։

—Գտա՞ք... ճշմարի՞տ է թէ երազ, Աստուա՛ծ իմ... մրմնջեց Օր. Մարգրիտ ցնցուելով.

—Այնչափ ճշմարիտ, որ ծոցս նամակ մ'ունիմ Պ. Ֆէրայէօրէն ձեզի ուղղուած. աւասիկ։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ

(Շարունակելի)